
ПРОГЛААС

Издание на Филологическия факултет
при Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“

кн. 1, 2011 (год. XX), ISSN 0861–7902

ТВОРЧЕСТВОТО НА Н. В. ГОГОЛ В ИЗСЛЕДВАНИЯТА НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ РУСИСТИ

“ГОГОЛЬ И 20 ВЕК”. Материали международной научной конференции, организованной докторской программой ELTE “Русская литература между Востоком и Западом // отг. редактор Ж. Хетени, *Dolce Filologia VIII, Budapest 2010*

“ВЕЧНИЯТ ГОГОЛ”. Сборник с доклади от Юбилейната международна научна конференция, проведена в Шумен на 6-7 октомври, 2009 г. // под ред. на Д. Чавдарова и др., Фабер, 2010

Цялата 2009 г. премина под знака на 200-годишния юбилей от рождението на Николай Василиевич Гогол. Две от посветените на този юбилей конференции, проведени в Будапеща и Шумен, обединиха търсенията на представителна група литературоведи-русисти. Сборниците с материали от конференциите свидетелстват както за оригинална методология и посока на изследванията, така и за някои общи моменти от развитието на съответната научна област в различните части на Европа.

Сборникът на унгарските русисти поставя акцент върху битването на творчеството на писателя в литературната традиция на ХХ век. Мотивът за избора на темата “Гогол и 20 век” се крие в интереса към сложните релации между творчеството на руския класик и творбите от следващия век, не само в плана на литературните процеси, но и в екзистенциално-културологичен смисъл – като една непрекъсната жажда за хармония в условията на парадоксално-алогичната реалност.

В структурата на сборника могат да бъдат открити няколко тематични блока. Първият, който може да бъде определен като “Гогол и литературата на модернизма”, обединява най-голям брой автори. Алла Грачова (Санкт-Петербург) разглежда функционирането на гоголевския концепт “красота” в началото на ХХ век. Райнер Грюбел (Олденбург) и Изабела Малей (Вроцлав) представят Гоголевото творчество в критическия дискурс на В. Розанов, а Олга Табачникова (Бристол) – в интерпретациите на Лев Шестов. Останалите статии в този тематичен блок (на Мария Дьондьоши (Будапеща), Сергей Кибалник (Санкт-Петербург), Каталин Съке (Сегед), Дануше Кшицова (Бърно) разглеждат гоголевските традиции в творчеството на различни автори от началото и първата половина на 20 век – А. Блок, А. Бели, А. Ремизов, Сергей Заяцки и др.

Втората група автори се обръща към “Феномена Гогол” в творчеството на руските постмодернисти. Жужана Калафатич (Будапеща) представя това присъствие в прозата на Е. Попов, Анна Вожняк (Люблин) – в произведенията на Абрам Терц, а Людмила Сафронова (Алма-Ата) – в постмодернистичния текст като цяло.

Трети тематичен блок съставляват статиите, представящи различни аспекти в рецепцията на Гоголевото творчество. Жужа Хетени (Будапеща) очертава границите на процеса в панорамната картина на 20 век. Агнеш Дуккон (Будапеща) проследява динамиката му в унгарската култура – в областта на превода, литературната критика, театъра. А. Голденберг (Волгоград) и Д. Токарев (Санкт-Петербург) се спират върху присъствието на Гоголевия текст в творчеството на руската емиграция, Виктория Лебович (Будапеща) и Тибор Бароти (Сегед) – в творчеството на украински автори.

Следващият тематичен блок, посветен на поетиката на Гоголевите творби, включва името на един от най-известните изследвачи на руския класик – Юрий Владимирович Манн (“Поэтика Гоголя”, “Поэтика русского романтизма” и др.), който разглежда в своята статия “реално-нереалния” ефект на портрета в повестта “Портрет”. Алесандра Каттани (Сасари) типологизира гротеската в повестта “Невски проспект”, а Карла Соливетти и Артъм Марченков (Рим) предлагат херменевтична интерпретация на Гоголевите символи в “Мъртви души”.

Зад каламбурното заглавие “Ревизията на “Ревизор” Олга Купцова (Москва) анализира емблематичната постановка на В. Мейерхолд

от 1926 г. от гледна точка на принципите, по които се създава сценическият текст на спектакъла. Елена Кабкова и Олга Стукалова (Москва) представят методически модели в преподаването на Гоголевите произведения. В сборника е обособена отделна секция за докторанти, включваща доклади на автори от университетите в Будапеща, Сегед, Сасари.

Организаторите на конференцията “Вечният Гогол”, проведена в Шуменския университет “Епископ Константин Преславски”, предлагат по-разгърната в хронологически план критическа визия за творчеството на руския класик.

Представени са няколко прочита на различни страни от поетиката на Гогол – “събитието-не-събитие” в драматургията на писателя (М. В. Строганов – Твер), аспектът на интертекстуалността (К. Протохристова – Пловдив), дискурсът на лудостта (Р. Корсемова – София). Историческият наратив на Гогол (Р. Ангелова – Шумен). В статията си Христо Манолов (София) предлага нови факти към предисторията на “Мъртви души”.

Към ситуирането на Гоголево творчество спрямо предшестващата и последвалата го литературна традиция се обръщат А. Вачева (София), В. Зарва (Бердянск), Зл. Паскалева (София). Митологизацията на личността на писателя е очертана със средствата на богата фактологическа и интерпретационна база в доклада “Мирская канонизация руского Писателя: похорони и поминания Гоголя” на Д. Кръстева (Шумен).

В структурата на сборника се обособява компактна група статии (Р. Божанкова (София), Р. Евтимова (София), Н. Черняева (Варна), М. Костова-Панайотова (Благоевград), Д. Чавдарова (Шумен), Ст. Кирилова (София), Р. Велева (София), представящи присъствието на Гогол в текстовете на руските модернисти и постмодернисти – А. Бели, В. Набоков, В. Ерофеев, А. Корольов, О. Богаев, В. Пелевин, Н. Коляда.

Интерес представляват статиите, посветени на присъствието на Гогол в българската наука и култура – “Неиздаденият в София “Гоголевски сборник” (По материали от кореспонденцията на П. Бицили и А. Бем 1931–33 г.) на Г. Петкова (София) и “Български поглед към юбилей на Гогол от 1909 г.” на Д. Чавдарова и Пресиян Пенчев (Шумен). Тюркян Олджай (Истанбул) представя рецепцията на Гоголево творчество в Турция. Превъплъщенията на Гоголевите герои в киното – от екрани-

зацията на руските формалисти през 1926 до анимационния филм на Юрий Норщайн от началото на 80-те г. на XX век – разглежда Н. Няголова (В. Търново) в доклада си “Шинел” – текст и кинотекст”.

Двата сборника се обединяват не само около общия юбилей, който те отбелязват, но и около една важна тенденция в развитието на съвременната европейска славистика – да бъде възстановена единната визия за руската литература като непрекъснат процес вече не само чрез средствата на историко-хронологическия подход, но и с неизчерпаемите възможности на интертекстуалните, типологическите и съпоставителни изследвания.

Наталия Няголова